



LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Bostäder att bo kvar i (SOU 2015:85)

Norberg, Per; Iwarsson, Susanne

2016

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Norberg, P., & Iwarsson, S. (2016, feb. 25). Remissyttrande: Bostäder att bo kvar i (SOU 2015:85). Lund University.

Total number of authors:
2

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00



LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

2016-02-25

Dnr V 2015/1861

Näringsdepartementet

Rektor

Yttrande över betänkandet Bostäder att bo kvar i (SOU 2015:85)

Lunds universitet har anmodats att lämna synpunkter på rubricerad remiss. Universitetet avger härmed följande synpunkter som utarbetats av professor Susanne Iwarsson, medicinska fakulteten och universitetslektor Per Norberg, Juridiska fakulteten.

Huvudspåret för detta betänkande är att lämna förslag på åtgärder som förbättrar och underlättar bostadssituationen för äldre, inklusive de som har funktionsnedsättningar. Därutöver innehåller betänkandet idéer om att öka bostadsproduktionen generellt och subventionering på orter med dåliga förutsättningar för nyproduktion. Lunds universitet begränsar sig till att yttra sig över sådant som hänger ihop med huvudspåret. Av särskilt intresse är förslag som berör behov och finansiering av utbildning, utvärdering, forskning och utvecklingsverksamhet.

Betänkandet innehåller en ambitiös sammanställning av flertalet angelägna överväganden som rör bostadsförsörjningsfrågor för den åldrande befolkningen. Förutom en mängd värdefulla och väl underbyggda fakta om rådande situation när det gäller boende för äldre framförs en rad konkreta förslag som om de effektueras har förutsättningar för att stödja ett aktivt och hälsosamt åldrande. Boendemiljön är viktig för hälsa och välbefinnande och det krävs större uppmärksamhet på denna typ av frågor, vilket hittills ofta saknats i folkhälsosammanhang.

Forskare vid såväl Lunds universitet som andra lärosäten i landet har bidragit med kunskapsunderlag till utredningen som fått tydligt genomslag i rapporten. Detta visar på värdet och nödvändigheten av samverkan mellan forskare och samhället i stort. Betänkandet föreslår en rad intressanta förslag på konkreta åtgärder baserade på ett solitt kunskapsunderlag som tagits fram baserat på forskarnas underlagsrapporter och arbete i expert- och referensgrupper.

En sådan konkret punkt är den föreslagna förändringen av PBL 8:2. Lunds universitet anser att det är värdefullt att reglerna om enkelt avhjälpna hinder utsträcks till att omfatta flerbostadshus. Rättsläget kan idag upplevas som stötande. En person med funktionsnedsättningar kan få stöd både för installation och för ett senare borttagande av en bostadsanpassningsåtgärd. En hyresvärd kan trots detta säga nej till åtgärderna om de berör de gemensamma delarna av huset eller är så omfattande att lägenhetens planlösning ändras, vilket följer av äganderättsliga principer. En ägare har full förfoganderätt över sin egendom så länge det inte finns en specifik lagregel som säger annorlunda (idag kan enbart hyreslagen 24 a §

komma ifråga). Lunds universitet vill dock ifrågasätta om inte utformningen kunde ha gällt även enfamiljshus som uthyrs av ägaren utan att falla under tillämpningsområdet för lag 2012:978 om uthyrning av egen bostad, samt för lägenheter i flerfamiljshus även om planlösningen ändras.

När det gäller tillgänglighetsskapande åtgärder för äldre är bostadsanpassningsåtgärderna vanligtvis av en sådan karaktär att bostaden blir mer användbar även för personer utan funktionsnedsättningar. Lunds universitet anser att den generella principen om att göra en proportionalitetsavvägning och att om anpassningen kan genomföras utan (eller till en låg) kostnad för hyresvärden så bör den genomföras - borde gälla även här.

Ett annat exempel på stödåtgärder som är riktiga i sitt anslag, men där Lunds universitet anser att lagens utformning skulle kunna göras bättre är hissinstallationer. Det finns en stor andel befintliga bostäder där trappor som den enda förflyttningssvågen skapar betydande tillgänglighetsproblem, men man kan fråga sig om installation av hiss är den enda möjliga lösningen för att eliminera dessa. Lunds universitet menar att det är bättre att stödja (eller upphandla) lösningar på identifierade problem istället för att specificera en typ av teknisk lösning (i detta fall hiss). En öppnare formulering kan stimulera till utvecklingsarbete, forskning och innovationer.

Ytterligare ett konkret förslag i utredningen är åtgärder när det gäller sophantering. Lunds universitet anser att det här väldigt tydligt att betänkandet främst baseras på situationen för äldre som bor i städer och tätorter. Landsbygdens åldrande befolkning har också betydande problem i samband med sophantering men då av ett annat slag. Där handlar det ofta om att ställa fram/transportera stora sopkärl till sopbilens körväg, på särskilda hämtningsdatum enligt scheman som man numera mestadels har tillgängliga via Internet. Avståndet från bostaden till körvägen kan vara så långt som 1 km, vilket innebär att man måste ha tillgång till lämpligt fordon för transporten. I den mån fastighetsägaren inte klarar detta själv kan man kanske ordna att sopkärlen placeras permanent vid körvägen, men då har man inga sopkärl vid bostaden. Dessutom måste ofta hemtjänstens personal transportera soporna i sina bilar och på så sätt hantera problemet för den boende. Detta exempel illustrerar tydligt att boende för äldre är ett komplext område och att de åtgärder som föreslås dels måste ha hela befolkningens behov i åtanke, dels ta hänsyn till de vitt skilda förutsättningar som gäller för olika miljöer.

Det är värt att notera att man föreslår specifika satsningar på forskning inom området vilket är viktigt ur universitetets perspektiv. De områden som föreslås som insatsområden för forskning är relevanta och i stort behov av utveckling av ny kunskap. Samtidigt konstaterar Lunds universitet att man gjort en traditionell uppdelning av förslagen där olika aktörer föreslås engageras – dock tämligen isolerat och utan tydlig samverkan för effektiv kunskapsuppbyggnad i samverkan mellan akademi, näringsliv, samhälle och intresseorganisationer. Detta anser universitetet är en betydande brist eftersom en sådan uppsättning förslag inte utnyttjar den potential som ligger i integrativ kunskapsutveckling, där inte minst forskning kan användas för att utveckla evidensbaserade lösningar.

Ett exempel som saknar anknytning till forskning är att betänkandet föreslår ett nationellt system för tillgänglighetsmärkning av flerbostadshus, vilket bör innebära

att man kan bygga upp nationella register över bostadsbeståndets utformning relativt de krav och behov som följer av den åldrande befolkningen. För att en sådan insats ska bli effektiv måste de uppgifter som samlas in vara tillförlitliga och giltiga.

För sådant arbete finns forskningsbaserad metodkunskap att tillgå. Dock föreslår betänkandet att uppdraget för att ta fram ett sådant system läggs på Boverket, men utan koppling till den forskning som finns inom området. Detta är Lunds universitet kritiska till.

När det gäller forskningsbehoven saknar betänkandet visionära förslag vad gäller behovet av forskning och innovation för att hitta lösningar på de problem som identifierats. Problemet med avsaknad av hiss är ett sådant exempel, där det är känt att installation av hissar inte ens är tekniskt möjlig i en del bostäder. Här finns det ett stort behov av att tänka helt nytt – vem vet hur man kan ta sig in i och ut ur en byggnad om 25 år? Med dagens tekniska utveckling är det kanske bara fantasin som sätter gränserna och här har forskare stora möjligheter att bidra. Således efterfrågar Lunds universitet en mycket öppnare hållning till förslag om forskningens inriktning.

Vidare läggs en rad förslag som avser ekonomiska bidrag till/satsningar på konkreta åtgärder i bostadsbeståndet. Tyvärr kopplas inte dessa till det uppenbara behovet av forskning för att kunna följa effekterna av denna typ av åtgärder ur hälsoekonomiska och folkhälsovetenskapliga perspektiv. Under senare år har utvärderingar av olika slags statliga stimulansbidragssatsningar inom olika områden upprepat visat att man inte kunnat göra giltiga utvärderingar och/eller att effekterna inte varit tillräckliga. Bostadsförsörjning med den åldrande befolkningens behov i fokus är inget undantag i detta avseende.

Lunds universitet saknar förslag avseende behovet av kvalificerade utbildningsinsatser för att stödja utvecklingen av insatser som förbättrar och underlättar äldres bostadssituation. Universitetet finner att det enda förslag som antyder ett sådant behov är ett uppdrag till Boverket att arbeta med kunskapsspridning om strategisk planering av bostadsförsörjningen för äldre, vilket Lunds universitet menar är otillräckligt. Det finns en mängd professionella grupper med akademisk utbildning som är i uppenbart behov av uppdaterad kunskap av betydelse för detta område. Äldres bostadssituation berör många discipliner och professioner och det finns behov av att integrera kunskaper om åldrandet i stort, folkhälsa, design och samhällsplanering, sociala frågor, lagstiftning, bostadspolitik, ekonomi, osv. Landets universitet och högskolor har ett stort utbud av utbildningsprogram på grund- och avancerad nivå samt forskarnivå varav många har tydlig koppling till de problem och utmaningar som beskrivs i utredningen. Vidare har lärosätena goda möjligheter att bidra med kvalificerade uppdragsutbildningar för redan yrkesverksamma.

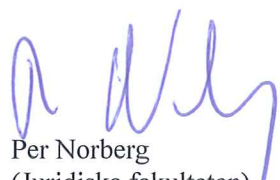
Området är mycket komplext och det krävs därför kraftfulla och integrerade insatser för en utveckling grundad på bästa möjliga kunskap. Universitet och högskolor har genom breda, kvalificerade utbildningsutbud goda förutsättningar att bidra till den kunskapsförstärkning som krävs. Forskare inom området har mycket att bidra med men måste då ges reella förutsättningar till samverkan med andra aktörer och inte enbart hänvisas till projekt som finansieras via forskningsråden.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av stf förvaltningschef Cecilia Billgren efter föredragning av universitetslektor Per Norberg.



Torbjörn von Schantz



Per Norberg
(Juridiska fakulteten)